

MNENJE GLEDE PREDLOGA STRATEGIJE UPRAVLJANJA Z RADIOFREKVENČNIM SPEKTROM 2021–2023 AGENCIJE RS ZA KOMUNIKACIJSKA OMREŽJA IN STORITVE

pripravljeno za Ario d.o.o.

Po pregledu predloga Strategije upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom 2021–2023 podajamo spodnje ugotovitve in predloge:

Najprej ugotavljamo, da je graf glede upadanja števila MMDS priključkov (Slika 5) zavajajoč, saj se os y začne pri 6000. Kljub temu tržni položaj za BWA/MMDS storitve nikakor ni ugoden, saj te tako po najvišjih hitrostih kot tudi z vidika percepcije kot brezžične storitve ne morejo enakopravno tekmovati s FTTH rešitvami, ki so pogosto subvencionirane z javnimi sredstvi. Pri tem pa ostajajo ključen način zagotavljanja širokopasovnega dostopa na ruralnih območjih za nezanimljivo število gospodinjstev v severovzhodni Sloveniji.

V navedeni položaj je Agencija še dodatno posegla z zahtevano selitvijo BWA/MMDS sistemov z 12 GHz na 10 GHz. Kljub spornosti navedene selitve z vidika načela sorazmernosti je Ario d.o.o. kot prizadeti operater zahtevani selitvi sledil ter potrebno opremo posebej za navedeni namen razvil skupaj z dobaviteljem Globtel. To je za Ario predstavljalo pomembno investicijo, z bremenom katere je bila Agencija seznanjena.

V luči navedenega tako izražamo presenečenje nad navedbo, da "proizvajalci opreme te ne bodo razvijali samo za slovenski trg", saj se je prav to za storitve Ario v preteklosti že zgodilo. Tej ugotovitvi je treba nujno prilagoditi vsebino "Akcije 11": V časovnem

obdobju 2021 - 2023 spremljati razvoj na trgu in po potrebi preverjati interes za morebitni javni razpis v 10 GHz in 12 GHz."

Prvič, Agencija naj v prvi vrsti ugotovi in pripozna zgoraj navedena dejstva glede dosedanjega razvoja na trgu BWA/MMDS. Šele na tej osnovi bo spremljanje razvoja na trgu v letih 2021-2023 sploh smiselno. Medtem ko standardne opreme za navedene pasove ni na voljo, je v zvezi z načrti za prihodnost nujno treba upoštevati dosedanje investicije operaterjev v posebej razvito opremo, ki so, kot navedeno zgoraj, v veliki meri temeljile na viziji, ki jo je podalo nekdanje vodstvo Agencije.

Drugič, Ario je navedeno vizijo v praksi uresničeval v smislu dejanskega pokrivanja ruralnih območij v severovzhodni Sloveniji s širokopasovnim signalom. Agencija pa po drugi strani v novem dokumentu vidi morebitno bodočo uporabo pasov 10 in 12 GHz zgolj v smislu povsem hipotetične uporabe teh pasov za 5G omrežja, čeprav tovrstna uporaba niti v tehnološkem niti v primerjalnopravnem smislu zaenkrat ni predvidena, predvsem pa trenutno oprema za te potrebe ne obstaja. Prav tako ni jasno, ali bi taka uporaba lahko v smislu cene in kakovosti nadomestila fiksni širokopasovni dostop kot del ponudbe mobilnih operaterjev, saj doslej za kaj takega na trgu ni dokazov.

Glede na to predlagamo, naj Agencija namesto hipotetičnega spremljanja alternativne uporabe frekvenc v svoji Akciji 11 predvsem zapiše strateško potrebo po ohranitvi dosedanje uporabe pasov 10 in 12 GHz za pokrivanje podeželja na vseh območjih, kjer zmogljivejše alternative ne obstajajo. Šele sekundarno je smiselno zapisati, da bo Agencija spremljala razvoj tehnologije in glede na to v prihodnosti predvidela možnosti alternativne uporabe navedenih frekvenc za tehnologijo 5G ali druge namene.

Boštjan Makarovič

PhD (Queen Mary) MSc (LSE)